

לתקן עולם במלכות שדי

ר' יוסי זלצמן

עם ישראל ידע תהפוכות רבות בדברי ימיו, החל מ"עם קשה עורף הוא" עד כי עם קדוש אתה לה' אלוהיך".

בכל מהלכי חייו ובנייתו של העם הוא מתנדנד מקצה לקצה והדברים באים לידי ביטוי בכל מהלך ההיסטוריה היהודית (כאשר במלוא עצמתם הדברים באים לידי ביטוי ב"חטא העגל" שבא מיד לאחר "מתן תורה").

ממה נובעת "נדנדה" זו? האם וכיצד ניתן לפתור בעיה זו?

כדי לברר זאת אנו צריכים לנסות להבין את הבניין הפנימי של האדם כפרט ועמ"י ככלל. האדם נברא - מצד אחד "עפר מן האדמה", "אדם יסודו מעפר וסופו לעפר..." ומצד שני "בצלם אלוהים עשה את האדם".

מצד אחד האדם הינו יצור אנושי המתעסק בענינים חמריים, ארציים.

מצד שני יש בו נשמה אלוהית - המשתוקקת ל"קרבת אלוהים לי טוב".

הנפילות הגדולות נובעות מהימשכות האדם אחר תאוותיו ורצונותיו הגשמיים, החמריים.

אך מצד שני אין אנו מלאכים ואין אנו נזירים שהרי חיים אנו בעולם הזה וניתנו בנו כוחות חיים על-מנת שנפעל בהם ולא על-מנת שנדכא אותם. כיצד אם-כן ניתן לנתב כוחות מנוגדים אלו?

ניתן להשיב על שאלה זו מתוך עיון בפרשיות רבות בתורה, אנו נשיב מתוך עיון בפרשיית קין והבל. בפרשיה זו אנו רואים כי הקב"ה קיבל את מנחתו של הבל ואילו את מנחתו של קין לא קיבל. ולכאורה עד השלב

הזה לא מצינו שיש בעיה עם קין א"כ מדוע הקב"ה לא קיבל את מנחתו?

בבחירת המקצוע של קין והבל רש"י מציין כי הבל בחר לרעות צאן כיוון ש"נתקללה האדמה", כלומר קין בחר בעבודת האדמה למרות ש"נתקללה האדמה" - ולכאורה לא ברור מה הבעיה בכך, שהרי אמנם ינתקללה האדמה אך נאמר גם "בזיעת אפך תאכל לחם" אמנם "בזיעת אפך" אך בכל זאת "תאכל לחם" אין איסור לעבוד את האדמה - אם כן מה הבעיה עם קין?

את קין ענינה רק פרנסתו ועניניו החמריים, ואכן כשהוא מביא את מנחתו רש"י מציין כי הוא הביא מהגרוע שבפירותיו - קין סובר: אנו חמריים - אנו חיים בעולם הזה ואין עניניו העניינים האלוקים, וממילא אין זה מענינו ש"נתקללה האדמה".

לעומת זאת החלטתו של הבל באיזה עבודה לבחור נבעה מהשאלה כיצד אוכל להביא מהטוב ביותר לקב"ה. אין ענינו פרנסתו ועניניו הגשמיים אלא הדבר שמטריד אותו הוא:

כיצד אוכל לרומם את שמו של הקב"ה, לחשוף את הופעת הקב"ה בעולם בצורה הטובה ביותר - גם בעניינים החמריים! ואכן הבל מביא מבכורות צאנו - מהמובחרים שבצאנו - מנחה לה'.

תפקידו של עמ"י ככלל הינו: "לתקן עולם במלכות שדי" להמליך את הקב"ה על העולם הוי אומר - לגלות ולהוציא לפועל את הקדושה האלוקית המופיעה דרך עמ"י בעולם כולו - "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וכפי שאומר אבימלך ליצחק:

"ראו ראינו כי היה ה' עמך" - הם ראו כי היה ה' עמו לא מכיוון שהוא התנזר והתנתק מהעולם, נהפוך הוא - יזרוע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה', הם ראו זאת מתוך חיבורו אל החומר. יצחק (כמו הבל), בעבודתו החמרית - בזריעה שלו - חשף את הקדושה האלוקית המופיעה בעולם.

עמ"י הינו "ממלכת כהנים..." - ממלכה הפועלת מתוך הכהונה - הקדושה. עם המנהיג את עניני המדינה החמריים כשיאור האידיאה האלוקית המוחלטת מושלת שמה".

וכן האדם הפרטי - עליו לחיות את חייו לאור האידיאה האלוקית - גם את ענייניו הגשמיים, החמריים עליו לחיות מתוך תורה ומתוך דביקות בקב"ה!!!

לסיכום:

האדם נברא - מצד אחד "צלם אלוקים", מצד שני "עפר מן האדמה". הסיבוכים נובעים מהשתלטות החמריות על עצמותינו. אעפ"כ אין תפקידינו להתנזר מהענינים החמריים. תפקידינו לחשוף את הקדושה האלוקית המופיעה בעניינים החמריים - לתקן עולם במלכות שדי!